



Vastaus Kestävä Pohjola -valiokunnan kirjalliseen kysymykseen 5/2018 Pohjoismaiden ministerineuvostolle toimista ruokahävikin vähentämiseksi Pohjoismaissa

”Pohjoismaiden neuvosto on viime vuosina antanut useita suosituksia edistääkseen pohjoismaista yhteistyötä ruokahävikin torjumiseksi. Valiokunta keskusteli Tukholmassa 24. tammikuuta 2018 pitämässään kokouksessa siitä, miten tätä työtä voitaisiin jatkaa.

Valiokunta on ollut hyvin kiinnostunut muun muassa WRAP-organisaation (The Waste and Resources Action Programme) uutisesta, jonka mukaan Yhdistyneessä kuningaskunnassa on onnistuttu vähentämään ruokahävikkiä 150 000 tonnilla vuonna 2015 elintarvikkeiden parempien pakkausmerkintöjen avulla.

Edellä esitetyn perusteella kysymme Pohjoismaiden ministerineuvostolta:

- 1. Onko Pohjoismaissa ruokahävikin vähentämiseksi tehtyjen toimien tuloksista olemassa tilastotietoa?*
- 2. Onko Pohjoismaiden ministerineuvosto tutkinut, voisiko edellä mainittuja Yhdistyneen kuningaskunnan tuloksekkaita toimia ruokahävikin torjumiseksi soveltaa ja toteuttaa Pohjoismaissa?”*

Kohta 1)

Pohjoismaissa poliitikot ja erityisesti elintarvikesektori ovat ryhtyneet monenlaisiin toimiin sen jälkeen, kun ruokahävikki tuli Pohjoismaiden poliittiselle asialistalle 2010-luvun alussa. Mittausjärjestelmien luominen ruokahävikin määrän arvioimiseksi on ollut tärkeä toimi, ja vuoden 2018 aikana julkaistujen uusien mitaustulosten myötä nyt on myös näyttöä siitä, että monet aloitteet todellakin alkavat vaikuttaa Pohjoismaiden ruokahävikkiin.

Tanskan ympäristöviraston laskelmat (huhtikuu 2018) osoittavat, että kotitalouksien yhteenlaskettu ruokahävikki on pudonnut 8 % vuosien 2011–2017 aikana, 261 000 tonnista 243 000 tonniin. Lukujen perusteella kerrostalossa asuvat kotitaloudet ovat vähentäneet ruokahävikkiään 24 %, kun taas omakotitaloissa hävikki on kasvanut. Päivittäistavarakaupasta, elintarviketeollisuudesta ym. ei ole saatavissa tietoa ruokahävikin määrän kehityksestä.

Tanskalaisissa laskelmissa ruokahävikki määritellään syömäkelpoiseksi ruokajätteeksi, joka on jäänyt syömättä – esimerkiksi roskiin heitettävät ruoantähteet. Muuta ruokajätettä, kuten esimerkiksi perunankuoria tai omenankaroja ei lasketa mukaan. Viemäriin kaadettavia juomia ja ruoka-aineita ei myöskään lasketa.

Norjassa Mattvett-aloitteen (Østfoldforskning, lokakuu 2018) yhteydessä tehdyt laskelmat osoittavat, että kotitalouksien yhteenlaskettu ruokahävikki on pudonnut noin 9 % vuoden 2010 tason 243 000 tonnista 224 000 tonniin vuonna 2015.

Päivittäistavara-kaupan, elintarviketeollisuuden¹ ja tukkukaupan ruokahävikki on vähentynyt 14 % vuosina 2010–2015 ja lisäksi 13 % vuosina 2015–2017.

Norjassa ruokahävikki määritellään nykyisin samoin kuin Tanskassa sillä poikkeuksella, että elintarviketeollisuuden, päivittäistavara-kaupan ja tukkukaupan lukuihin sisältyvät myös juomat (toisin kuin kotitalouksien kohdalla). Ruokahävikkiin kuuluu myös rehuksi (samoin kuin biokaasuntuotantoon, kompostointiin ja polttamiseen) menevä ruoka.

Ruotsin luonnonsuojeluviraston Naturvårdsverketin mittaukset (toukokuu 2018) osoittavat, että Ruotsin kotitalouksien ruokahävikki on vähentynyt 3 % henkeä kohden lasketusta 100 kilosta eli yhteensä 941 000 tonnista vuonna 2014 henkeä kohden laskettuun 97 kiloon eli yhteensä 938 000 tonniin vuonna 2016. Aikaisemmat laskelmat eivät ole vertailukelpoisia muutetun laskentatavan takia. Päivittäistavara-kaupassa ja elintarviketeollisuudessa ruokahävikin arvioidaan vähentyneen 216 000 tonnista 75 000 tonniin vuosina 2012–2016. Huomattavan vähenemisen taustalla saattaa olla ruokahävikille annettu uusi määritelmä. Arvioiden mukaan kaupan ja teollisuuden ruokahävikki on kuitenkin myös tosiasiaa supistunut huomattavasti.

Ruotsin laskelmissa ruokahävikillä tarkoitetaan ruoantähteitä samoin kuin normaalioloissa syömättä jäävää ruokaa, kuten banaaninkuoria ja kahvinporoja. Myös nestemäiset viemäriin kaadettavat elintarvikkeet luetaan ruokahävikkiin.

Suomessa Foodspill (2012) laskee ruokahävikin määräksi 335 000–460 000 tonnia. Kotitalouksien osuus on 30 %, kaupan 18 %, elintarviketeollisuuden 20 % ja cateringin 20 %. Alkutuotantosektori on vastuussa 12 %:n osuudesta. Vuonna 2012 catering-sektorin ruokahävikki oli 20 %, kun taas kotitalouksissa vastaava osuus oli 6 %. Siksi catering-sektorin voisi olettaa voivan pienentää hävikkiään. Wastimatorin uudet luvut (2017) osoittavat tilanteen kohentuneen catering-sektorilla, jonka hävikki on nyt 17 %, mikä vastaa 10 000 tonnin vähenemistä vuodesta 2010. Tällä hetkellä Suomen ruokahävikistä on tekeillä uusia tutkimuksia, jotka antavat uutta tietoa sekä suunnitelman ruokahävikin vähentämiseksi Suomen elintarvikejärjestelmässä.

Suomessa ruokahävikki määritellään syömättä jääneeksi syömäkelpoiseksi ruokajätteeksi.

Islannista ei ole saatavissa ruokahävikkiä koskevaa tietoa.

Kohta 2)

Kaikki ruokahävikin vähentämiseksi Pohjoismaissa työskentelevät ovat kiinnostuneita brittien WRAP-ruokahävikityöstä, erityisesti sen yhteydessä alalla solmituista sopimuksista ja WRAPin laajasta kuluttajavalistuksesta. Pohjoismaisen

¹ (kalanjalostusteollisuutta lukuun ottamatta)

ruokahävikkiyhteistyön silloiset painopistealueet alkutuotanto, päiväysmerkin-
nät ja lahjoitukset eivät kuitenkaan ole olleet WRAPin työn keskiössä. Näillä kol-
mella alueella Pohjoismaat ovat olleet johtavassa asemassa, eikä niillä siksi ole
ollut kovinkaan paljon opittavaa brittien työstä. Norjan ruokahävikkiyhteistyötä
koskevaa tiedonkeruuta hoitava Mattvett-hanke on johtava alallaan Euroopassa.

On huomattava, että WRAP on helmikuusta 2019 alkaen laajentanut työtään
ruokahävikin ohella kestävien ruokailutottumusten suuntaan sisällyttämällä työ-
hönsä käsitteen ”healthy and sustainable eating”.